

Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Hvad vil vi med uddannelserne - i Nordjylland?

Lolle, Elisabeth Lauridsen

Publication date:
2019

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Lolle, E. L. (2019). *Hvad vil vi med uddannelserne - i Nordjylland?* Det Nordjyske Virksomhedspanel / Aalborg Universitet. <https://www.e-pages.dk/aalborguniversitet/753/html5/>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

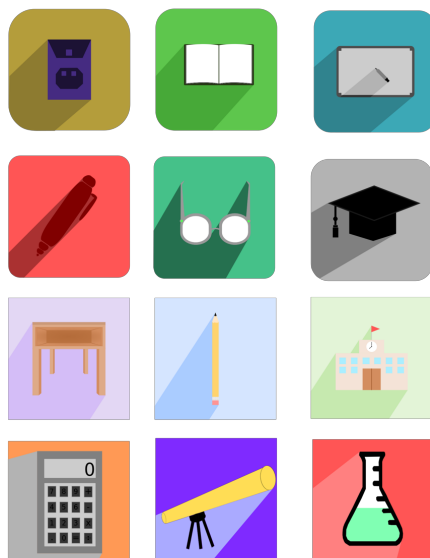
- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

HVAD VIL VI MED UDDANNELSERNE - I NORDJYLLAND?

V. ELISABETH LAURIDSEN LOLLE
POST. DOC. INSTITUT FOR LÆRING OG FILOSOFI
AALBORG UNIVERSITET

Støttet af

VÆKSTFORUM NORDJYLLAND

Nordjysk virksomhedspanel er et samarbejde mellem følgende parter:

HjulmandKaptain

27. marts 2019

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDHOLDSFORTEGNELSE	2
FORTÆLLINGEN OM UDDANNELSE	4
Spørgsmål.....	4
Hvad er der på spil?	4
CENTRALISERINGEN AF UDDANNELSES-INSTITUTIONER.....	5
Grundskolen	6
Ungdomsuddannelser	9
HF & VUC	11
Videregående uddannelser	12
CENTRALISERINGENS BETYDNING	14
Grundskolen	14
Ungdomsuddannelser	15
Videregående uddannelser	17
Institutionerne	17
Uddannelsesniveau	20
KONKLUSION	21
DATAGRUNDLAG	23
Rapporten	23
Øvrige data	23
BIBLIOGRAFI	26

FORTÆLLINGEN OM UDDANNELSE

SPØRGSMÅL

Hvad vil vi med uddannelserne? Det spørgsmål stiller Erik Jørgen Hansen i bogen "Uddannelsessystemerne i et sociologisk perspektiv" (Hansen, 2011). Han besvarer spørgsmålet ved at fortælle om udviklingen i folkeskolens formålsparagraf, fra "at fremme og udvikle Børnenes Anlæg og Evner, at styrke deres Karakter og give dem nyttige kundskaber" (Undervisningsministeriet, 1937) til i 2006-loven at give eleverne kundskaber og færdigheder, der skal forberede dem på videre uddannelse og en lyst til at lære mere (Undervisningsministeriet, 2018). De er ikke børn længere, men elever, der skal have lyst til at lære. Ungdomsuddannelse, videre uddannelse og ud på arbejdsmarkedet. På den måde bliver uddannelsespolitik en del af arbejds politik, uddannelseslogik bliver en del af arbejdsmarkedslogik.

Flere pladser på pædagogstudiet (VendelboPosten, 2019). Færre unge søger ind på gymnasiet (Appel, 2019). VUC-afdelinger i Brovst og Hirtshals lukker (Appel, 2019). Se kortet: sådan har centraliseringen ramt Danmark (Witt, 2019). Undersøgelse: Jammerbugts unge har det svært (Kræmmergård, 2019). Flest læser til lærer i Hjørring (Nordjyske Stiftstidende, 2019).

Dette er blot nogle af avisoverskrifterne fra denne måned om uddannelse. Der var 443 artikler den sidste måned (fra 19/3-19) på søgningen "uddannelser i Nordjylland" på Infomedia, og 371 artikler på en søgning om skoler i Nordjylland. Her taler jeg om ordinære uddannelse, dagstudier og ikke kompetenceudvikling, og efter-videreuddannelser. Det er en helt anden snak, som kræver en rapport for sig selv, og som kun perifært berøres her.

Uddannelse er noget, der diskuteres meget. Men hvorfor egentlig? Hvem er det relevant for andet end de direkte involverede, børn, forældre, unge mennesker under uddannelse, og uddannelsesinstitutionerne? Og hvad betyder det?

HVAD ER DER PÅ SPIL?

At færre søger ind på gymnasiet handler både om nedgang pga. små årgange og elever, der dels ikke går direkte fra 9. klasse i gymnasiet, og dels fordi fokus længe har været på at eleverne skulle vælge noget andet gymnasiet, som igennem en årrække har haft stigende elevtal. På trods af ansøgertallet i år lå under kapaciteten på gymnasierne, kan andre gymnasier til gengæld notere sig et stigende ansøgertal. Det handler med andre ord også om demografi, mindre årgange, der bliver stadig mindre i fremtiden. Gymnasierektorer kæmper for at redde gymnasierne ved at styre fordelingen af eleverne på institutionerne og dermed sikre en geografisk spredning og institutionernes overlevelse (Appel, Rectorer kæmper for at gymnasier skal overleve: Kan man trods geografien og redde de små?, 2019). Når VUC-afdelinger lukker skyldes det bl.a., at 18-25-årige ikke længere pga. den Forberedende Grunduddannelse må tage 9. og 10. klasse på VUC, og dermed bliver elevgrundlaget for lille og uddannelsesstederne for små (Olsen & Appel, 2019). Centraliseringer har der været på både sygehusområdet, politistationer, og folkeskoler. I en top 20 opgørelse over størst fald i antal skoler identificerer avisen fem nordjyske kommuner (Witt, 2019). Jammerbugt Kommune har den højeste andel af

unge tilflyttere på kontanthjælp, dagpenge og sygedagpenge, som ikke kommer længere i uddannelsessystemet, og der kan være langt til uddannelsesmuligheder (Kræmmergård, 2019). University College Nordjylland (UCN) har til gengæld indført et ekstra studieoptag, om vinteren, på læreruddannelsen i Hjørring og det betyder at flere uddanner sig til lærer. Hovedparten af UCN's studerende kommer fra Nordjylland, og de fleste bliver her efter endt uddannelse (Nordjyske Stiftstidende, 2019).

Uddannelser kan være med til at tiltrække unge, der efter endt uddannelse giver kvalificeret arbejdskraft og efterspurgt arbejdskraft, og som i sidste ende er med til at højne uddannelsesniveaet i regionen. Omvendt kan centraliseringer af uddannelsesinstitutioner gøre, at de unge enten ikke bliver uddannet, fordi der bliver for langt til en uddannelsesmulighed, eller i stedet flytter ind til de større byer, hvilket giver en affolkning af de områder.

På den måde bliver uddannelse relevant for andre aktører end de direkte involverede. Det handler også om arbejdskraft, demografi og økonomi, og i sidste ende om det almene uddannelsesniveau, som vi, som Bente Greve siger det, i et demokratisk samfund har brug for er højt bl.a. for at kunne anvende viden og hente viden, og være medinddraget i udviklingen i demokratiet bl.a. for at have mulighed for at anvende de frie valg, et demokratisk samfund byder på (Greve, 2016).

Det gælder altså om at sikre, at alle får mulighed for at få en uddannelse samtidig med, at der ikke bliver store uddannelseshuller i Danmarkskortet (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2018). Denne rapport vil derfor se nærmere på, centraliseringen af uddannelsesinstitutionerne, og hvad det har af betydning for udbuddet af uddannelser.

CENTRALISERINGEN AF UDDANNELSES- INSTITUTIONER

Lukning af uddannelsesinstitutioner på alle niveauer er ikke som sådan et nyt fænomen, men omfanget har siden 2007 været betydeligt. I kølvandet på kommunalreformen i 2007 var kommunerne pressede økonomisk og var nødt til at se bl.a. deres skolestruktur efter i sømmene. På baggrund af analyser af nedgangen i elevtallet både nu her og 10 til 20 år ud i fremtiden, blev mange folkeskoler lukket. Mange lukkede skoler er efterfølgende genopstået som frie grundskoler¹ enten i de samme bygninger eller i noget helt nybygget.

Sammenlægninger i større enheder har også fundet sted på uddannelsesinstitutioner både på grundskoleniveau til de videregående uddannelser. Her har man dog forsøgt at holde sammenlægningerne på det administrative plan, for i størst muligt omfang at bibeholde de lokale uddannelsesudbud.

¹ Frie grundskoler er den samlede betegnelse for en privat, selvejende institution for undervisningspligtige børn, der reguleres i henhold til "Lov om friskoler og private grundskoler, og skal være godkendt af Undervisningsministeriet. Betegnelsen dækker over forskellige typer af skoler, som friskoler, lilleskoler, privatskoler, og efterskoler (Undervisningsministeriet, 2018). Med loven om friskoler som selvejende institutioner fra 1976 kunne skoler ikke længere være privatejede men skulle være uafhængige af personlige interesser (de Coninck-Smith, Rasmussen, & Vyff, 2015). Der bliver ikke i rapporten skelnet mellem typen af fri grundskole, idet der her kun kigges på selve oprettelsen og ikke idegrundlaget bag ved oprettelsen.

Hvad enten der konkret er tale om lukninger eller sammenlægninger af institutioner, er resultatet det samme. Der bliver færre af dem, og de kommer længere væk fra eleverne og de studerende. Hvad angår de administrative sammenlægninger, har det på grundskoleplan nogle steder afstedkommet problemer, at ledelsen bliver usynlig, hvilket har forårsaget utryghed og lærerflugt. Som en konsekvens er man i nogle kommuner i region Hovedstaden begyndt en decentralisering, for ikke bare at have en lokal skole men også en lokal ledelse².

Selv om centraliseringer som sagt ikke er noget nyt fænomen, og de er sket i hele landet, vil denne rapport tage udgangspunkt i udviklingen i Region Nordjylland. Der veksles mellem regionale og kommunale perspektiver med lejlighedsvis nedslag i situationen på landsplan.

GRUNDSKOLEN

Fra 2007 og til 2019 har jeg identificeret tre bølger af skolelukninger. Den første i 2010-11, dvs. lige efter det første kommunalvalg i 2009 efter kommunalreformen³. Den anden kom omkr. 2015, og så har der været en mindre omkr. 2017-18. Ikke alle kommuner har ændret i skolestrukturen alle gangene, men mange kommuner har dog ændret mere end en gang. Her er det nødvendigt at se nærmere på, hvad begrebet "skolelukning" dækker over.

Lovmæssigt er der tale om nedlæggelse, når en skole ophører med at have egen skolebestyrelse, egen skoleleder og eget skoledistrikt (Undervisningsministeriet, 2014).

Konkret er der flere modeller. Der kan være tale om en decideret nedlæggelse af skoler, hvor bygningerne enten bliver revet ned, fordi de er i for dårlig stand eller solgt til en lokal nyoprettet friskole eller til en privatperson til et helt andet formål. Eleverne kommer over på enten en anden skole eller fordeles på flere skoler. De fleste af de skoler skal så efterfølgende have bygget om og til for at kunne rumme de ekstra elever.

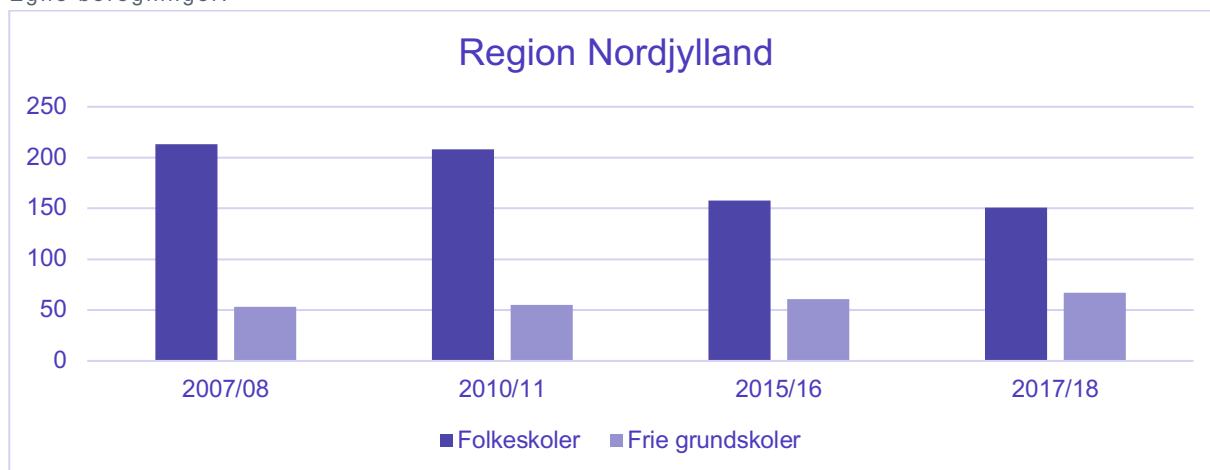
Der kan også være tale om en sammenlægning af flere skoler til et skoledistrikt med en skole, en skoleleder, en skolebestyrelse, et budget, en elevgruppe og en personalegruppe. Skolen har så flere afdelinger (fordelt på flere matrikler), hvor nogle af dem har fra 0. til og med 6. klassetrin, og er såkaldte fødeskoler til typisk den ene afdeling i distriktet, som har fra 0. til 9. klassetrin. Det vil sige, at mange skoler mister udskolingsdelen. Som man eksempelvis ser det i Hjørring Kommune, hvor Sindal Skolecenter består af Lendum Undervisningssted fra 0. til 6. klassetrin, Bindslev Undervisningssted fra 0. til 6. klassetrin og Sindal Undervisningssted fra 0. til 9. klassetrin.

Mange steder hvor den lokale folkeskole blev helt lukket, blev der i stedet åbnet en fri grundskole, enten i de samme bygninger eller et andet sted. I Tabel 1 fremgår det tydeligt, hvordan antallet af folkeskoler i Region Nordjylland er faldet indenfor de sidste 10 år, mens antallet af frie grundskoler i samme periode er steget omend ikke i samme takt. I 2007 var der således 213 folkeskoler. Det tal er faldet til 151 i 2018. Der er altså lukket 62 folkeskoler, og i samme periode oprettet 14 frie grundskoler. Tabellen viser også, at bevægelsen især er sket mellem 2007 og 2010, altså i det, jeg har identificeret som den første bølge af skolelukninger.

² Foruden folkeskoler og frie grundskoler er der forskellige tilbud til børn og unge med særlige behov. Selv om dette er et særdeles vigtigt tema, vil det blive for omfattende at gå ind i her. Det er i øvrigt et eksempel på, at ikke al decentralisering er godt, for området blev kraftigt forringet, da det blev lagt ud til kommunerne efter kommunalreformen, og risikerer at blive det yderligere ved en eventuel nedlæggelse af regionerne.

³ Når der er gået et par år fra valget og til skolelukninger er effektueret, hænger det sammen med forløbet for en skolenedlæggelse. Den endelige beslutning om nedlæggelse skal være truffet senest 1/3 det år, som nedlægges har virkning fra august (Undervisningsministeriet, 2017, s. §24, stk. 2). Inden da skal der være en høringsfrist på min. 8 uger (Undervisningsministeriet, 2014, s. §3, stk. 2). Hvis der rettidigt er fremkommet indsigelser, kan vedtagelsen tidligst ske 4 uger efter udløbet af 8 ugers fristen (Ibid, §5). Det vil sige, at et forslag om lukning skal fremsættes senest i november året før.

Tabel 1: Antal (N) folkeskoler og friskoler i Region Nordjylland i perioden 2007 - 2018.
Egne beregninger.

Det billede er det samme i resten af landet, som det fremgår af Tabel 1b i afsnittet "Øvrige data". Her fremgår det, hvordan der allerede i 2010/11 er sket et lille fald i antallet af folkeskoler, og et noget større fald i 2015/16, og igen et mindre fald i 2017/18, og tilsvarende at antallet af frie grundskoler er steget.

Det vil sige, at der alt i alt er blevet færre skoler i perioden. I Region Nordjylland er der blevet 48 færre skoler. Der er blevet længere mellem skoleudbuddene.

På kommuneplan i Region Nordjylland, er kommunerne dels forskellige (størrelsesmæssigt, befolkningsmæssigt, økonomisk osv.), dels er prioriteringer og struktur politisk styret. Nogle kommuner har derfor igennem en årrække haft en politik om ikke at lukke skoler. Eksempelvis Aalborg Kommune, hvor borgmester Henning G. Jensen i 2009 udtalte, at der ikke var planer om skolelukninger i kommunen (Nordjyske Stiftstidende 2/11 2009). Ikke fordi skolestukturen var fredet, men så længe det var fagligt forsvarligt og skolerne havde forældrenes opbakning, så han et lighedsprincip i det, at borgere, der betaler skat og betaler til en ny havnefront også får lov beholde den lokale skole, der betyder noget for lokalsamfundet (Ibid.). I samme boldgade udtalte Rådmand Tina French Nielsen i 2016 bl.a., at Aalborg Kommune prioriterede at beholde de små skoler for at sikre, at der fortsat sker en udvikling i de små lokalsamfund (Skaaning, 2016). Af samme grund kunne man også i 2017 i Aalborg Kommune finde fem skoler med under 100 elever.

En undersøgelse fra KORA (nu VIVE) viser, at folkeskolens gennemsnitsstørrelse i perioden 2010 til 2012 er vokset fra 379 til 430 elever, og at en stadig mindre andel af elever går på skoler med mindre end 200 elever, og at de små skoler er kommuners prioritering af at fastholde et lokalt udbud på trods af smådrifts ulemper ved små enheder (KORA, 2016).

Et andet eksempel er Hjørring Kommune, hvor der har haft flere runder af centraliseringer. I 2007 lukkede 7 folkeskoler, og den 26. februar 2015 vedtog lokalpolitikerne endnu en ændring af skoledistrikterne i kommunen, der gik fra 6 til 4 og 2 i Hjørring by (Hjørring Byråd, 2015). Det betød bl.a. lukning af yderligere 5 skoler pr. 31/7 2015 (Ibid.). I hvert skoledistrikt er der i 2015 1 skole med et eller flere undervisningssteder, 1 skoleledelse, en skolebestyrelse og 1 personalestab (Ibid.). Alt i alt har Hjørring Kommune lukket 12 folkeskoler, og er den kommune

i Regionen og en af de kommuner i landet, der har lukket flest skoler. Det er også den kommune i regionen, hvor der som en følge af skolelukningerne er oprettet flest frie grundskoler, nemlig 6 stk. (Tabel 2)⁴. Mariagerfjord Kommune lukkede 9 folkeskoler, men her blev kun oprettet 1 fri grundskole.

Tabel 2: Antal (N) lukkede folkeskoler og oprettede frie grundskoler fordelt på kommuner i Region Nordjylland i perioden 2007 til 2018. Egne beregninger.

	Lukkede folkeskoler (N)	Oprettede frie grund- skoler (N)
Brønderslev	1	1
Frederikshavn	7	1
Hjørring	12	6
Jammerbugt	9	4
Læsø	1	0
Mariagerfjord	9	1
Morsø	3	-1*
Rebild	5	1
Thisted	7	3
Vesthimmerland	6	3
Aalborg	2	-1*

*Tallene indikerer, at der blev lukket en fri grundskole.

Ifølge loven skal et initiativ til at oprette en fri grundskole være anmeldt til Undervisningsministeriet inden 15. aug. året før den planlagte oprettelse, og der skal samtidig indbetales 20.000 kr. i depositum. 1. feb. før skolestarten skal 2. rate af depositum på 10.000 indbetales⁵ (Undervisningsministeriet, 2019). Hvert år oplever Undervisningsministeriet, at en række anmeldte skoleinitiativer ikke indbetaler 2. rate depositum, og dermed at de planlagte skoler ikke bliver til noget⁶ (Dansk Friskoleforening, 2019). For at opnå statstilskud skal elevtallet i en ny fri grundskole være på 14 elever det første år (fordeling på klassetrin underordnet), 24 elever andet år (også her er fordelingen på klassetrin underordnet) og på tredje leveår skal der være 32 elever fordelt på børnehaveklasse til 7. klasse (Dansk Friskoleforening, 2019). Manglende elevtal kan altså lukke en friskole, sådan som det skete for Vrensted og Omegns Friskole i 2012 i Hjørring Kommune. Den blev oprettet i 2011 med 23 elever og 3 lærer,

⁴ Tabel 2B viser fordelingen af antal skoler af frie grundskoler i Region Nordjyllands 11 kommuner i perioden 2007 til 2018.

⁵ Med virkning fra 15/8 2014 er det blevet sådan, at de såkaldte skoleinitiativer kan genanvende det tidligere indbetalte depositum, hvis skolen genanmeldes for det følgende skoleår indtil 3 gange, så pengene således ikke er spildt.

⁶ De skoleinitiativer der kun indbetaler 1. rate, mister til gengæld det indbetalte depositum.

men der kom ikke flere elever til, og den måtte derfor lukke efter kun et år (DR, 2012). Det viser noget om, at det kan være en udfordring at samle opbakningen til oprettelsen af en fri grundskole og en vedholdende opbakning til den efter den indledende protestfase.

De friskoler i Hjørring Kommune, som åbnede dørene efter sommerferien i 2015 var alle en erstatning for den lukkede folkeskole. Ifølge Nordjyske.dk havde 30 friskoleinitiativer i foråret 2015 betalt anden rate af depositum for at få lov at åbne en friskole, og 23 af dem havde også indmeldt en adresse, hvilket kunne tolkes som, at de var godt på vej til at få realiseret friskolen. Af de 23 friskoleinitiativer var de 11 som en erstatning for en lukket folkeskole (Nordjyske, 2015). En af de 11 friskoler lå i Hundelej i Hjørring Kommune, og ifølge formanden for friskolens bestyrelse var der en stærk interesse i at have en lokal skole (Nordjyske, 2015). Skolen havde allerede været i fare i den første bølge af skolelukninger i kommunen, og på den baggrund havde det været svært at få tilflyttere til byen (Ibid.). Men ved at stifte et selskab og købe bygningerne af kommunen var der sat noget i gang (Ibid.). I 2019 er Friskolen for Hundelej og Omegn stadig en af Hjørring Kommunes 9 frie grundskoler og har i skoleåret 2018/19 56 elever fra børnehaveklassen til og med 7. klassetrin (Undervisningsministeriet, 2019).

Opsamling

Baggrunden for kommunernes ændringer i skolestrukturen var som før nævnt de svære økonomiske vilkår kommunerne stod i efter kommunalreformen i 2007. Samtidig har der været et kraftigt fald i elevtallet, og kommunerne kunne ved fremskrivninger se, at det ville fortsætte i en årrække. Det samlede elevtal for Region Nordjylland er således faldet med 6.427 elever på ti år⁷. Brønderslev Kommune har som den eneste kommune haft en tilvækst (se i øvrigt Tabel 3).

Selv om Hjørring Kommune i stil med mange andre kommuner inden for de seneste 10 år har samlet eleverne på større og færre skoler for at spare penge, svarede borgerne mange steder igen med at genåbne skolen som en friskole, fordi det for dem handler om at have en lokal skole. Det var i mange borgeres interesse bl.a. fordi en lokal skole gør det nemmere at tiltrække tilflyttere.

UNGDOMSUDDANNELSER

Overordnet består ungdomsuddannelser af to hovedgrupper: de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne. Der er fire typer af gymnasiale uddannelser. Almen studentereksamen også kaldet STX, merkantil studentereksamen kaldet HHX, teknisk studentereksamen kaldet HTX og HF-eksamen. De tre første er tre-årige og retter sig bredt mod lange videregående uddannelser, mens HF er to-årig og målrettet professions- og erhvervsakademiuddannelser men med en udvidet fagpakke kan man godt læse videre på en lang videregående uddannelse. Erhvervsuddannelserne, også kaldet EUD, er bygget op af et et-årigt grundforløb og et hovedforløb af varierende længde. Mange af erhvervsuddannelserne kan suppleres med fag på gymnasialt niveau til en EUX (Undervisningsministeriet, 2019).

Heller ikke indenfor ungdomsuddannelserne er centraliseringer et nyt fænomen, og de kan have form både af campus med mange uddannelsesmuligheder og af enkelte uddannelsesinstitutioner med forskellige uddannelsesmuligheder.

⁷ I perioden 2007 til 2018 er elevtallet faldet fra 73.051 til 66.624.

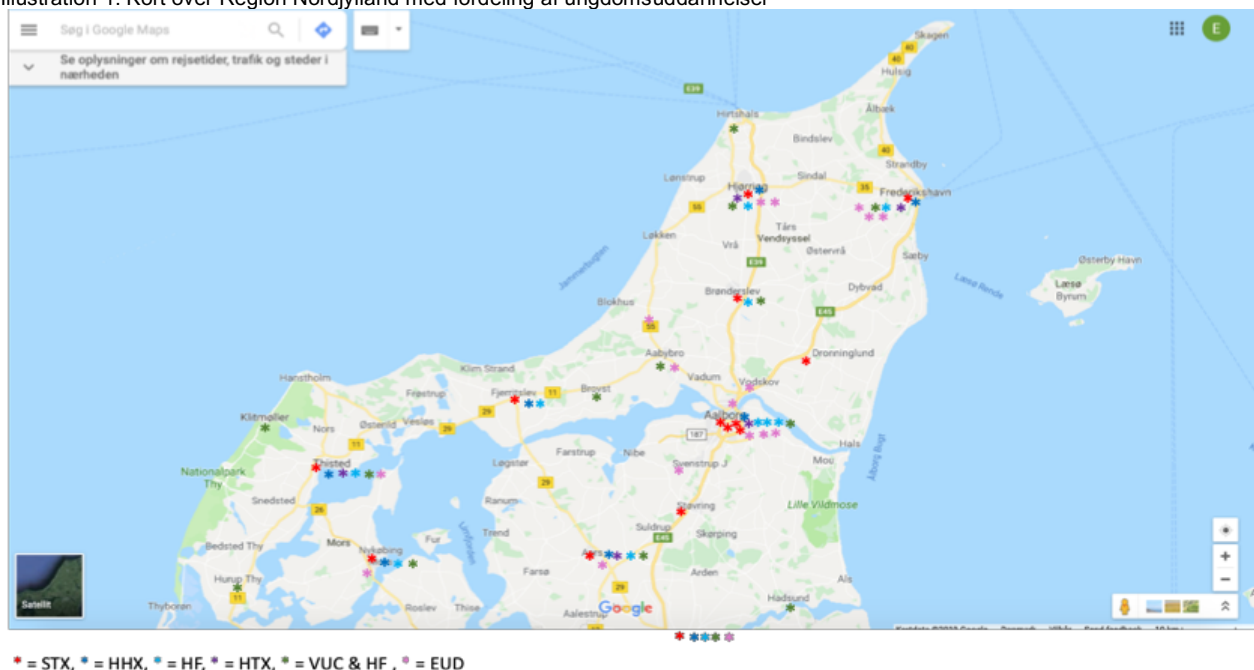
Rapport

Som eksempel på det første fusionerede Nordvestjysk Uddannelsescenter og Nordvestjysk Handelsgymnasium i 2006 og blev til EUC Nordvest. Skolen har forskellige uddannelsesmuligheder både i Thisted, i Fjerritslev, i Nykøbing og i Thyborøn. I Thisted er EUC Nordvest nærmest på et campus ved Lerpyttervej, hvor også Thisted Gymnasium og Professionshøjskolen University College Nordjyllands Thisted afdeling er at finde. Det vil sige campus rummer hele uddannelsesspændet fra ungdomsuddannelser til videregående uddannelser.

Campus Mariagerfjord i Hobro er et samarbejde mellem TECH College, SOSU Nord og Tradium. Tradium er oprindeligt en fusion mellem teknisk skole og handelsskolen i Randers, som har fået en afdeling i Hobro, på tværs af kommunegrænsen.

Et andet eksempel på en fusion er EUC Nord, som blev oprettet i 2000 som en sammenlægning af de tekniske skoler i Hjørring, Frederikshavn og Brønderslev samt handelsskolen i Hjørring. I 2019 rummer skolen uddannelsestilbud som HHX, HTX og en lang række erhvervsuddannelser (EUD) på ni forskellige adresser som foruden Hjørring og Frederikshavn også tæller Pandrup og Aabybro.

Illustration 1: Kort over Region Nordjylland med fordeling af ungdomsuddannelser

Som et eksempel på samarbejder kan nævnes Fjerritslev Gymnasium (FG), der samarbejder med EUC Nordvest om at udbyde HHX ud over STX og HF. FG påbegyndte i øvrigt i 2016 en ny strategi som Efterskolernes College. Det betyder, at der findes bo-muligheder til eleverne i første omgang i et samarbejde med vandrehjemmet på Idrætscenter Jammerbugt, hvor eleverne bor, mens de går på gymnasiet. Med til strategien hører også fælles aktiviteter på tværs af uddannelse og årgange som f.eks. håndbold, e-sport, mountainbike og outdoor. Året efter blev samarbejdet udvidet til at inkludere kroen, hvor der bygges om med køkken og opholdsfaciliteter.

I et samarbejde med uddannelsescenteret Martec, som samarbejder med Skagen Skipperskole startede Frederikshavn Gymnasium i 2017 den gymnasiale uddannelse HF- Søfart.

Illustration1 viser fordelingen af gymnasiale ungdomsuddannelsesstilbud, erhvervsuddannelser samt VUC i Region Nordjylland. Erhvervsuddannelserne består af EUC Nordvest, EUC Nord, SOSU Nord og TECH College, som har flere afdelinger rundt omkring.

HF & VUC

VUC er egentlig et voksen-uddannelsescenter, men allerede i 2013 kunne en rapport udarbejdet af Damvad for Tænk tanken DEA og VUC berette om, at der var sket en kraftig stigning i andelen af unge kursister mellem 16-19 år og unge voksne mellem 20-29 år. Derfor har jeg valgt at tage den med under ungdomsuddannelserne. En af forklaringerne er indførslen i 1993 om at 95% af en årgang skulle have en ungdomsuddannelse⁸. Ifølge Damvad er en anden af forklaringerne indførslen af Ungepakken II og indførslen af uddannelsespålæg til unge kontanthjælpsmodtagere⁹ (Damvad, 2013). VUC tilbyder foruden HF også Almen Voksen Uddannelse (AVU), som er undervisning på 9. og 10. classes niveau, ligesom mange af dem også tilbyder Ordblindeundervisning og undervisning i Dansk som andetsprog. Ifølge Damvads rapport bruger mange af de unge AVU som et skridt på vejen mod en ungdomsuddannelse, og analysen viser, at halvdelen af de 16-19-årige der har taget AVU året efter er i gang med en uddannelse.

I Region Nordjylland finder man Thy-Mors HF & VUC med afdelinger i Thisted og på Mors, mens VUC & HF Nordjylland har 10 afdelinger rundt om i regionen (se i øvrigt Illustration1).

Den 29. maj 2018 vedtog Folketinget indførslen af den Forberedende Grunduddannelse (FGU) for de unge under 25 uden en ungdomsuddannelse som et tilbud om afklaring og opkvalificering til en uddannelse og beskæftigelse med en varighed på op til to år (Folketinget, 2018). Ifølge lovforslaget var målet "at sikre fagligt og økonomisk bæredygtige institutioner og et landsdækkende udbud af forberedende grunduddannelse med nærhed til de unge" (Folketinget, 2018, s. Resumé). FGU skal samle de forskellige tiltag, der fører på Produktionsskolerne, Erhvervsgrunduddannelse, kombineret ungdomsuddannelse og endelig Almen Voksen Uddannelse, Forberedende Voksenundervisning og Ordblindeundervisning i regi af VUC¹⁰.

De 27 FGU Institutioner med hver deres dækningsområde starter i august 2019. I Region Nordjylland dækker 4 FGU-institutioner de 11 kommuner¹¹. FGU får tre spor: agu - almen grunduddannelse, pgu - produktionsgrunduddannelse og egu - erhvervsgrunduddannelse. Oprettelsen af FGU samtidig med de store besparelser, uddannelsesinstitutioner bliver pålagt har allerede haft konsekvenser for nogle af VUC & HF Nordjyllands afdelinger, og afdelingerne i Brovst og Hirtshals lukker dermed i sommeren 2019.

⁸ Den målsætning blev i 2017 lavet om til, at 90 % af de unge skal have taget en ungdomsuddannelse, inden de er 25 år (Undervisningsministeriet, 2017).

⁹ Ungepakken II og uddannelsespålæg til unge kontanthjælpsmodtagere er begge lovmæssige tiltag, der skærper kravene til unge for at få dem i uddannelse.

¹⁰ Selv om der er flere tiltag for unge Produktionsskolerne, Erhvervsgrunduddannelse, kombineret ungdomsuddannelse (KUU) og særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU) er de for omfattende at placere geografisk, og jeg har derfor valgt ikke at inkludere dem i rapporten.

¹¹ FGU- Institutionen i Hjørring, Brønderslev, Frederikshavn og Læsø kommuner. FGU- Institutionen i Aalborg Kommune, FGU- Institutionen i Morsø, Jammerbugt og Thisted Kommuner og FGU - Institutionen i Mariagerfjord, Rebild og Vesthimmerland kommuner.

Opsamling

Som det også fremgår af Illustration 1 er der mange tilbud om undervisning på ungdomsuddannelsesniveau. For indeværende ligger de godt spredt i regionen. På trods af fusioner mellem uddannelsesinstitutioner, ser det ud til at være lykkedes uddannelsesinstitutionerne at bibeholde det decentrale præg, så der fortsat er tilbud om uddannelse tæt på de unge, hvilket er vigtigt, for den geografiske nærhed spiller ifølge flere undersøgelser ind på de unges valg. Dette peger i samme retning som konklusionerne i en rapport fra Danmarks Evalueringsinstitut, der har undersøgt ungdomsuddannelsesudbud i hele Danmark (Danmarks Evalueringsinstitut, 2017).

Tilbage står at se, hvilken indflydelse indførslen af FGU vil få på de mange decentrale tilbud.

VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

Videregående uddannelsesinstitutioner er typisk universiteter, professionshøjskoler, erhvervsakademier, kunstneriske uddannelsesinstitutioner og maritime uddannelsesinstitutioner. Region Nordjylland har både universitet, professionshøjskole der også inkluderer erhvervsakademi samt maritime uddannelser.

For de lange videregående uddannelses vedkommende lå en fusion¹² også til grund for Aalborg Universitet. Aalborg Universitetscenter (AUC) opstod i 1974 som en fusion mellem en række allerede etablerede uddannelsesinstitutioner (Danmarks Ingeniør Akademi i Aalborg, Aalborg Teknikum, Københavns Handelshøjskoleafdeling i Aalborg og Den Sociale Højskole) kombineret med oprettelsen af et Humanistisk Fakultet, et Samfundsvidenskabeligt Fakultet og et Teknisk-Naturvidenskabeligt Fakultet. Ideen var bl.a. at få et universitet til Nordjylland. Der var egentlig blevet arbejdet for at få Danmarks tredje universitet i begyndelse af 1961, som endte med at gå til Odense. Dernæst arbejdede man for det fjerde universitet, men det gik i 1969 til Roskilde, men endelig lykkedes det at få det femte universitet i 1974. Der havde fra start af været et ønske om et fuldt udbygget universitet, men det ønske blev først opfyldt i 10'erne. Først med oprettelse af jurastudiet i 2007, og tre år senere i 2010 med oprettelsen af et fuldt medicinstudium.

AUC som i 1994 blev til AAU har også fusioneret med andre uddannelsesinstitutioner, dog ikke i Nordjylland, men derimod med Ingeniørhøjskolen i Esbjerg i 1995, og i 2007 med Statens Byggeforskningsinstitut. Universitetet udvidede også sit virkeområde, der startede som et samarbejde med Ingeniørhøjskolen i København om at udvikle nye ingeniøruddannelser. Der kom ikke en fusion ud af det, men en etablering af AAU i København på det Teknisk-Naturvidenskabelig Fakultet. Det blev senere udbygget med en række samfundsvidenskabelig og humanistiske uddannelser, og en del af AAU er nu fast etableret i de gamle Nokia-bygninger på A. C. Meyers Vænge i Sydhavnen.

De mellemlange videregående uddannelser har siden 2007 været samlet under det, der hedder Professionshøjskoler, som der er syv af i Danmark. Fra 2000 til 2007 var uddannelserne samlet under Center for Videregående uddannelser (CVU), som havde til formål at samle og styrke de mellemlange professionsrettede uddannelser og uddannelsesmiljøerne udenfor universitetsbyerne og samtidig sikre en forskningsmæssig tilknytning for de pædagogiske

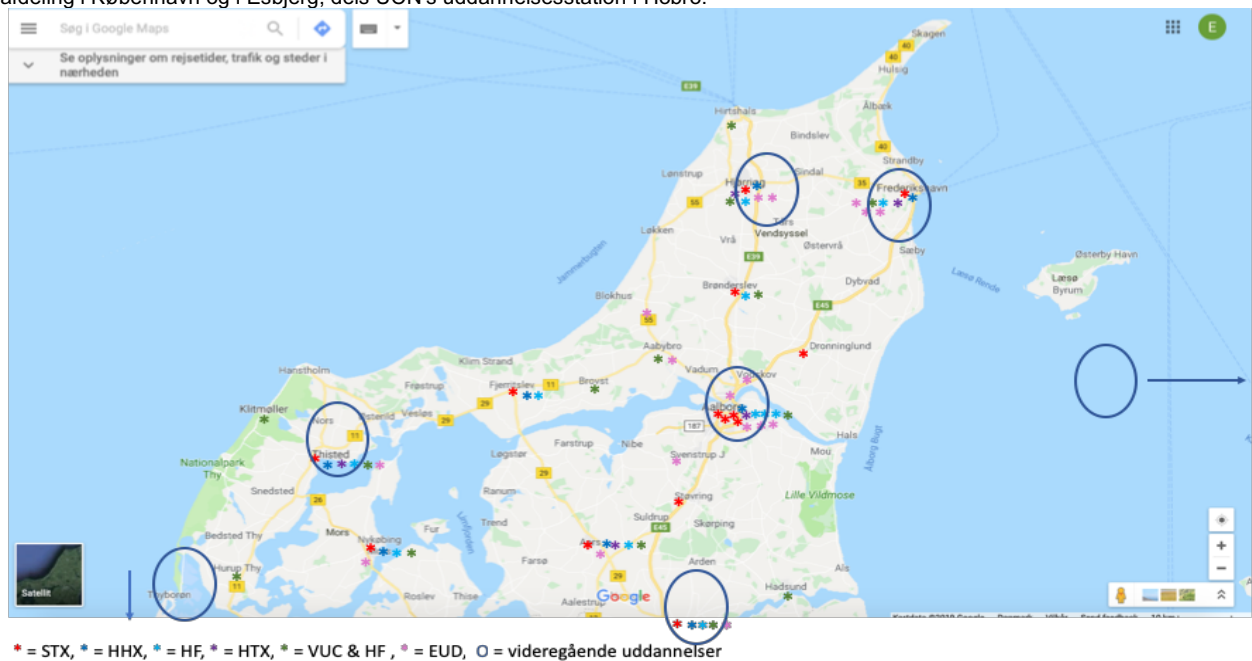
¹² Det var samtidig også et led i en national politik om at udbygge universiteterne indenfor andre rammer som universitetscentre, der både skulle indeholde mellemlange og lange videregående uddannelser.

uddannelsers vedkommende ved en tilknytning til Danmarks Pædagogiske Universitetsskole¹³ (Rasmussen & Rasmussen, 2019).

Professionshøjskole University College Nordjylland (UCN) er dermed også opstået på baggrund af en fusion i 2008. Som følge af Loven om professionshøjskoler fra 2007 fusionerede Hjørring Seminarium, Aalborg Seminarium, Socialpædagogisk Seminarium, Skipper Clement Seminariet, Sygepleje- og Radiografskolen i Aalborg, Vendsyssel Sygeplejeskole, Danmarks Jordemoderskole i Aalborg og Fysioterapeut- og ergoterapeutskolen. Nordjyllands Erhvervsakademi (NOEA), som i sig selv var en fusion mellem Aalborg Handelsskole og Aalborg Tekniske Skole, kom i 2009 også ind under UCN, og UCN blev dermed den første professionshøjskole, der fusionerede med et erhvervsakademi.

Professionshøjskolen samler mange forskellige professions- og erhvervsakademiuddannelser på flere adresser Aalborg og desuden også i Thisted og i Hjørring. Den midtjyske professionshøjskole VIA havde siden 2008 stået for professionsuddannelser i Thisted, men i 2016 blev uddannelsescenteret overtaget af UCN.

Illustration 2: Kort over Region Nordjylland med tilføjelse af videregående uddannelser - Ringene i vandet markerer dels AAU's afdeling i København og i Esbjerg, dels UCN's uddannelsesstation i Hobro.

Som en del af Statens udflytning af arbejdspladser i 2018 har Hobro fået en uddannelsesstation til professionsbacheloren i eksport og teknologi som det eneste sted i Danmark. De første tre semestre foregår i Hobro, mens resten af den 3,5 år lange uddannelse foregår på UCN, som står for uddannelsen. Fysisk er uddannelsesstationen placeret på Campus Mariagerfjord, hvor

¹³ Nu Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse under Aarhus Universitet.

der som nævnt tidligere ligger en del erhvervsuddannelser, og er dermed med til at skabe et uddannelsesmiljø for de studerende.

Ud over de to store videregående uddannelsesinstitutioner, findes der også andre, der udbyder forskellige typer af uddannelser, som f.eks. Martec i Frederikshavn, der foruden ungdomsuddannelser også udbyder maritime uddannelser, nogle af dem i samarbejde med Skagen Skipperskole.

Opsamling

De videregående uddannelser er organisatorisk samlet i store enheder, og har især for de mellemlange videregående uddannelsesinstitutioners vedkommende kendt til en del centraliseringer i tidens løb. For de nordjyske uddannelsesinstitutioners vedkommende forsøger de at etablere uddannelsesmuligheder udenfor de store byer, både ved at bygge videre på noget allerede eksisterende, som UCN's afdelinger i Hjørring og Thisted, og AAU's afdelinger i København og Esbjerg, og ved at være med til at udbygge disse muligheder yderligere, som UCN's forsøg med en uddannelsesstation i Hobro.

CENTRALISERINGENS BETYDNING

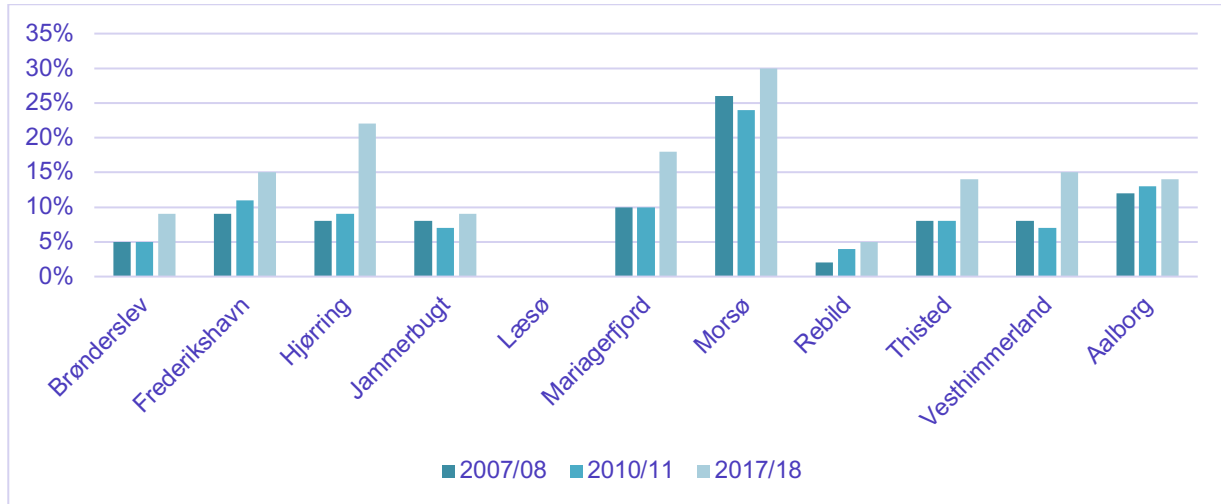
For at identificere den betydning, centraliseringerne kan have haft, vil jeg gå ind og se på de geografiske bevægelsesmønstre hos børn og unge mennesker.

Afsnittet er delt ind i uddannelsesniveauer. Centraliseringen har i øvrigt mange andre konsekvenser, som for eksempel hvad der skal ske med skolebygningen, når folkeskolen er nedlagt. Hvad det betyder for bosætningen, når der ikke længere er en skole, eller uddannelsesmuligheder i øvrigt. Selv om det er nok så relevante diskussioner, kommer det for langt fra rapportens fokus, og jeg vil derfor ikke adressere dem yderligere her.

GRUNDSKOLEN

I afsnittet om centralisering af grundskoleniveauet var der en tydelig stigning i antallet af frie grundskoler, selv om det ikke modsvarer faldet i antallet af folkeskoler. Når vi kigger på andelen af elever i de frie grundskoler, som det fremgår af Tabel 3, er den tydeligvis steget i perioden fra 2007 til 2018. Tabellen viser også, hvornår de enkelte kommuner har ændret i skolestrukturen. Eksempelvis ses de mange nye frie grundskoler i Hjørring Kommune som følge af de seneste skolelukninger i 2015 tydeligt.

Tabel 3: Udviklingen i andelen af elever i de frie grundskoler i de enkelte nordjyske kommuner i perioden 2007 til 2018.

Morsø Kommune har igennem hele perioden haft omkr. en fjerdedel af sine elever på de frie grundskoler, hvilket stemmer overens med de tidspunkter, de foretog strukturændringer, og der er i 2019 næsten dobbelt så mange frie grundskoler som folkeskoler i kommunen (se i øvrigt tabel 2B i afsnittet "Øvrige data"). I Aalborg Kommune er der ikke sket de store udsving. Det skyldes, at der stort set ikke er lukket skoler som i de andre kommuner. Faktisk er der kun lukket to skoler. Løvvangskolen fordi den stod til en meget omfattende renovering pga. sundhedsskadelige byggematerialer, mens Gistrup Skole blev lagt sammen med Vaarst-Fjellerad Skole efter ønske fra begge skolebestyrelser, og der er fortsat skole på begge matrikler men med fælles ledelse.

Gennemsnitligt ligger Region Nordjylland i 2018 med en elevandel på 14 % i de frie grundskoler. Den andel er steget med fem procentpoint på ti år. Til sammenligning er gennemsnittet på landsplan steget fra 14 % i 2007 til knap 17% i 2017. Elevandelen i de frie grundskoler i Region Nordjylland ligger altså under landsgennemsnittet. Det måske værd at have i baghovedet, i en tid hvor den offentlige debat går meget bekymringerne ved den stigende elevmængde i de frie grundskoler, og hvordan forældre fravælger folkeskolen. Måske der er flere spørgsmål i den debat, som ikke kommer frem.

Måske det slet ikke handler om en friskole fremfor en folkeskole, men allermest om at have en lokal skole, og at en friskole er en måde at få netop det på? Spørgsmålet man måske bør stille sig, er hvad det betyder at have en lokal skole?

UNGDOMSUDDANNELSER

Afsnittet om ungdomsuddannelsernes udbud i et geografisk perspektiv viste, at der egentlig er et pænt udbud, og at det er lykkedes uddannelsesinstitutionerne at bevare en nærhed til de unge, på trods af fusioner, der ind i mellem har ført til centraliseringer. Det på trods af den nye spiller på banen, der hedder FGU, og som allerede har ført til lukning af nogle lokalt placerede uddannelsesstilbud.

På ungdomsuddannelserne, i lighed med de videregående uddannelser, vælger de unge selv, hvilken gymnasial uddannelsesinstitution, de vil gå på, og det handler derfor på den ene side om for uddannelsesinstitutionerne at tiltrække de unge. På den anden side er det regionernes ansvar at sikre tilgængeligheden, kapaciteten og fordelingen af elever (Danske Regioner, 2017). I Region Nordjylland har de gymnasiale uddannelser et lovfæstet samarbejdsforum, hvor dette diskuteres. Hvert år i december fortæller de enkelte institutioner Region Nordjylland, hvor mange elever de ønsker at optage det kommende skoleår. Sidste år var der enighed i samarbejdsforummet, at kapaciteten på de nordjyske gymnasiale uddannelser var for høj, og at flere unge skulle gå på deres lokale gymnasium. I 2018 søgte 42 % af de der søgte ind på STX i Nordjylland ind på et af de fire Aalborg Gymnasier (Region Nordjylland, 2018). Det blev derfor vedtaget, at Hjørring Gymnasium og Katedralskolen og Aalborghus hver skulle sænke kapaciteten med to klasser (Appel, 2019). Samtidig vedtog regionsrådet fra august 2019 at indsætte en ekstra og direkte bus mellem Aabybro og Fjerritslev, og dermed gøre transporttiden til Fjerritslev så kort, at den næsten ville blive det samme som til Aalborg (Termansen, 2019). Det kan godt vise sig at være betydningsfuldt, eftersom række undersøgelser peger på, at en øget transporttid medfører øget frafald (Danske Regioner, 2017). Med en nedsættelse af transporttiden bliver der derfor et reelt alternativ til at køre mod Aalborg. I Cefu's rapport om Unges uddannelsesvalg har de bl.a. spurgt 8. klasser og 9. klasses elever om, hvad der har stor betydning, når de vælger uddannelse. Her svarer et meget stort flertal, at det vigtigste er at få de fag, der interesserer dem mest. Meget tæt på hinanden kommer på anden og tredjepladsen, at det skal være et sted med et fedt socialt miljø, og at uddannelsen skal give nogle fremtidsmuligheder (Juul & Pless, 2015).

Siden 2001 har tilgangen til EUD været faldende og tilgangen til STX været stigende. I 2001 valgte 58,6% af de unge en gymnasial uddannelse og det tal var i 2018 steget til 73,1%. Erhvervsuddannelserne faldt i samme periode fra 31,7% til 19,4%. Der er dog de seneste år været en stigende interesse for erhvervsuddannelserne, der ifølge DEA's undersøgelse skyldes muligheden for at kombinere erhvervsuddannelserne med gymnasiale fag til en EUX (DEA, 2018). Det er også i den kombination, at nogle forskere mener, potentialet for en stigning i søgningen til erhvervsuddannelse ligger (Rickers & Lessel, 2019).

Regeringen vedtog samtidig med Erhvervsuddannelsesreformen fra 2014 en målsætning om, at mindst 25% af en ungdomsårgang i 2020 vælger en erhvervsuddannelse direkte efter 9. el. 10. klasse, og den andel skal op på mindst 30% i 2025. I 2019 steg andelen til 20,1%, mens andelen der havde valgt en gymnasial uddannelse faldt med et procentpoint til 72%. Den geografiske fordeling viser, at der er meget stor forskel på kommunerne, og de laveste andele finder man i kommuner nord for København med 4,5% i Rudersdal, 6% i Hørsholm og 3,9 i Gentofte (Undervisningsministeriet, 2019). I gennemsnit for Region Nordjylland har 28% af 9. 10. klasses elever valgt en erhvervsuddannelse (ibid).

Samtidig faldt søgning til de gymnasiale uddannelser. Det er en udvikling, der ifølge beregningerne ser ud til at fortsætte, så der i 2030 vil være 10 % færre unge mellem 16 og 19 år sammenlignet med i dag (Danske Regioner, 2017).

Alle gymnasierne i Region Nordjylland står til et fald, på Nørresundby Gymnasium & HF et fald på 31 %. Til gengæld er Fjerritslev Gymnasium gået 15 % frem (Appel, Færre unge søger ind på gymnasiet, 2019), og det skyldes ikke kun de elever, der kommer langvejs fra, men også lokale elever ser ud til i år at have valgt netop det gymnasium til (Gori, 2019).

Umiddelbart ser det ikke ud til, at fusionerne på ungdomsuddannelserne har spillet ind på det fald, der har været i optaget 2019 på de gymnasiale ungdomsuddannelser, men at der snarere er tale om et generelt fald i elevmassen. Når der bliver færre elever og en øget konkurrence,

skal uddannelsesinstitutionerne til gøre noget andet, end de gør i dag, og måske se på det, de unge mennesker efterspørger omkr. interesser og det sociale fællesskab, som det der foregår på Fjerritslev Gymnasium.

VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

Som det ses af Illustration 2 er de videregående uddannelser forsat meget centraliserede i de store byer, især på de lange videregående uddannelser, dvs. universitetsniveauet. Fusionerne har været med til, at udbrede universitetets virkeområde til især København, altså et andet stort bycentrum. AAU har dog med fusionen i Esbjerg formået at skabe et decentralt tilbud på både bachelor og kandidatniveau omend det i siden 2015 har været begrænset til et vidensområde, ingeniørstudierne¹⁴, og særlig den del, der har med Offshore industrien at gøre. Her spiller AAU's pædagogiske model med det problembaserede projektarbejde en væsentlig rolle, fordi der i projektarbejdet ligger samarbejder med de direkte involverede parter, altså industrien¹⁵. AAU-afdelingen ligger på en campus med flere andre uddannelsesinstitutioner, både Syddansk Universitet (SDU), og Erhvervsakademi Sydvest.

Esbjergs borgmester har netop i starten af 2019 igangsat et nyt samarbejde mellem Esbjerg Kommune, AAU, Syddansk Universitet (SDU), Region Syddanmark og Esbjergs Erhvervsliv for at skabe flere studiepladser i Esbjerg. Ifølge borgmesteren er et stigende antal studerende nødvendigt for at erhvervslivet får den kvalificerede arbejdskraft, som der især bliver brug for i forhold til den udvikling, der er i gang med etablering af datacentre og det nye 7000 km lange fiberkabel (Havfruekablet) mellem New Jersey (USA) og Esbjerg (Mathiesen, 2019).

For at se, hvilken betydning den decentrale struktur har, kan man se på hvor mange studerende, uddannelsesinstitutionerne tiltrækker, og hvor mange de fastholder efter endt uddannelse.

INSTITUTIONERNE

UCN's decentrale struktur med flere afdelinger i Region Nordjylland giver mange uddannelsesmuligheder rundt om regionen. I 2018 havde UCN en stigning på 2% og AAU en stigning på 2,5 i ansøgninger om optagelse, selv om der på landsplan var et samlet fald i ansøgninger på 2%. Især UCN's teknologiuddannelser oplevede en stigning, men institutionen har også haft held med at lave vinteroptag på læreruddannelsen i Hjørring, så de faktisk siden begyndelsen af 00'erne optager det dobbelte antal lærerstuderende (Nordjyske Stiftstidende, 2019). Ifølge studielederen på læreruddannelsen i Hjørring, Thorkild Donskov Rams, kommer de fleste studerende fra Nordjylland og bliver også i regionen efter endt uddannelse (ibid). Dette stemmer overens med Damvads analyse af dimittenderne fra de seks¹⁶ professionshøjskoler fra 2018, der viser en meget stor grad af fastholdelse på regionalt niveau (Damvad, 2018). Den viser bl.a., når man kigger på de studerendes bopæl under uddannelsen, at 74% af de studerende er lokale, 19% er tilflyttere og 7% bor ikke i regionen (Damvad, 2018, s. 4). Ser man et år efter dimissionen, er 93% af de lokale stadig i regionen, og 72% af tilflytterne. To år efter er 91% af de lokale og 67% af tilflytterne stadig i regionen (Ibid). En inddeling på de forskellige

¹⁴ Indtil 2015 var Medialogi også en del af Campus Esbjerg, men med dimensioneringen ville der komme markant færre studerende, og Dekanen for det daværende Teknisk-Naturvidenskabelige Fakultet vurderede at uddannelseskvaliteten dermed ville blive forringet (Bak, 2015).

¹⁵ I det hele taget betyder den problembaserede læringsmodel, at de studerende fra AAU næsten hvert semester laver projektarbejde med virksomheder i Nordjylland. Mange studier har desuden som en del af deres 9. semester indlagt et praksisophold af kortere eller længere varighed.

¹⁶ Dansk Journalisthøjskole, som også er en professionshøjskole er ikke med i disse beregninger.

professionshøjskoler viser, at fastholdelsen af de lokale er meget ens på tværs af institutionerne, mens fastholdelsen af tilflytterne varierer noget. Her ligger UCN midt i, mens der på Københavns Professionshøjskole er en meget høj fastholdelsesprocent på tilflytterne på 78%, mens den for UC Syd's vedkommende er nede på 38% (Damvad, 2018, s. 8).

Igennem flere år steg antallet af studerende på AAU markant, men i 2014 blev dimensioneringsmodellen indført, som frem til 2020 lægger et loft over optaget på de bachelor- og kandidatuddannelser¹⁷, som har haft overledighed i forhold til andre uddannelser (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2014). Ifølge Uddannelses- og Forskningsministeriet skulle universiteterne, når dimensioneringen på bacheloroptyaget var indfaset i 2018, nedjustere kandidatoptyaget. I alt skulle der skæres 2972 bachelor pladser og 2250 kandidatpladser (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2014). Danmarks Tekniske Universitet gik som det eneste universitet helt fri af denne nedjustering, og IT Universitetet var det universitet, der skar mindst ned. De efterfølgende år, viste optaget tydeligt, at dimensioneringen fortrinsvis gik ud over humanistiske uddannelse, og en del sprogfag blev lukket som en konsekvens af processen.

Tallene fra 2018 viser, at AAU kun havde et lille fald i antal optagede på bacheloruddannelserne i forhold til året før, og at det primært var de humanistiske uddannelser, der optog færre studerende, mens der derimod var en stigning på ingeniøruddannelserne (Aalborg Universitet, 2018). Ser man på det samlede antal studerende var der i 2018 færre indskrevet på humaniora og samfundsvidenskaberne, og en smule færre (40 studerende) på det Ingeniør- og Naturvidenskabelige Fakultet, Til gengæld var der flere på det sundhedsvidenskabelige Fakultet med knap 100 studerende og det Tekniske Fakultet for It og Design med 32 studerende (Aalborg Universitet, 2018).

Tabel 4 viser de studerendes søgemønstre, som de bliver opgjort af Uddannelses- og Forskningsministeriet ud fra den koordinerede tilmelding til uddannelserne. Opgørelsen fra 2017 viser, at 79 % af de universitetsstuderende¹⁸ fra Aalborg Kommune søgte ind på AAU, mens 11 % søgte ind på Aarhus Universitet og blot 4 % på Københavns Universitet. 82% af de universitetsstuderende fra Jammerbugt Kommune søgte ind på AAU, mens 13% søgte ind på Aarhus Universitet. Ser man på de universitetsstuderende fra Thisted og Morsø, deler de mellem AAU og Aarhus Universitet.

¹⁷ Dimensioneringen blev også indført på professionshøjskolerne og erhvervsakademierne, omend nedskæringerne var knap så markante som på universiteterne. Således skulle professionshøjskolerne i 2018 have skåret 509 studiepladser, og erhvervsakademierne 701 studiepladser (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2014). Men ser man nærmere på hvor der er blevet skåret, er det fortrinsvis indenfor de tekniske og merkantile uddannelser.

¹⁸ Hertil skal man lægge de studerende, der søgte ind på professionshøjskolerne osv.

Tabel 4: Andel af universitetsstuderende der er blevet optaget på AAU fordelt på deres bopælskommune

Studerendes bopælskommune	Optaget på AAU
Morsø	35%
Thisted	47%
Brønderslev	78%
Frederikshavn	61%
Vesthimmerland	72%
Læsø	50%
Rebild	66%
Mariagerfjord	64%
Jammerbugt	82%
Aalborg	79%
Hjørring	64%

Beregninger foretaget fra tal fra Uddannelses- og Forskningsministeriet. (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2018)

Det stemmer godt overens med en undersøgelse, som Uddannelses- og Forskningsministeriet har lavet om studerende søgemønstre, hvor de netop konkluderer, at en stor del af de unge søger lokalt (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2014). De vover endda den påstand, at det er en myte, at de fleste unge flytter til hovedstaden for at uddanne sig (ibid.).

Dimittendundersøgelserne¹⁹ fra AAU, som er baseret på spørgeskemaundersøgelser blandt dimittender, inkluderer nogle spørgsmål om de studerendes jobsøgning efter endt uddannelse. På spørgsmålet om, hvor dimittender søgte deres første job, svarede 57 % af de havde søgt i Region Nordjylland (RN), 45% at de havde søgt i Region Midtjylland og 43 % i Region Hovedstaden. Fordelt på Fakulteter har 69% af dimittenderne fra det sundhedsfaglige og det humanistiske fakultet søgt arbejde i RN, mens næsten lige mange fra de Tekniske-naturvidenskabelige har søgt i Region Nordjylland og Region Hovedstaden (Bazuin & Wogensen, 2016, s. 52-53).

Ser man på i hvilken region dimittendernes første arbejdsplads lå, fik 59% af de sundhedsvidenskabelige dimittender (ekskl. lægestudiet hvor den første årgang dimitterede i 2016) arbejde i RN, mens kun 15% fik arbejde i Region Hovedstaden. Blandt de teknisk-naturvidenskabelige dimittender (bl.a. ingeniører) fik 38% deres første arbejde i RN, og 23 % i Region Hovedstaden. 54% af de humanistiske dimittender fik deres første arbejde i RN og 17% i Region Hovedstaden, og 36% af de samfundsvidenskabelige dimittender fik arbejde i RN og 26% i Region Hovedstaden.

¹⁹ Spørgeskema udsendt til studerende: i 2014 til 2399 dimittender som afsluttede deres uddannelse i årene 2010-2012. I 2015 til 801 dimittender som afsluttede i årene 2011- 2013. I 2016 til dimittender som afsluttede i årene 2012-2014. I alt 5.876 respondenter med en svarprocent på 56,54 %. (Bazuin & Wogensen, 2016, s. 2).

UDDANNELSESNIVEAU

Samlet set bliver der altså nu optaget flere studerende på langt de fleste mellemlange videregående uddannelser, dvs. professionshøjskolerne, og færre studerende på de lange videregående uddannelser, dvs. universiteterne. Hvor der før 2014 stort set havde været fri adgang til alle uddannelser på AAU, blev adgangen siden 2015 begrænset. I 2017 havde 20 uddannelser adgangsbegrænsning her iblandt Medicin (10,6), Medicin med industriel specialisering (8,1), Jura (9,3), Erhvervsøkonomi HA Jur. (6,5) og Kommunikation og digitale medier (8,9) (Aalborg Universitet, 2017).

Både tallene fra UCN og AAU vidner om, at uddannelsesinstitutionerne i høj grad uddanner til Region Nordjylland, mens billedet er mere blandet, når det kommer til fastholdelsen i regionen efter endt uddannelse.

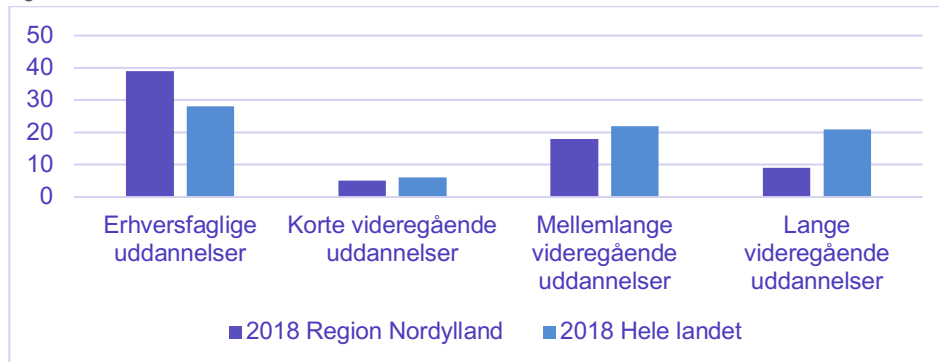
En anden måde at se på uddannelsernes betydning er at se på uddannelsesniveaue, altså hvilken uddannelse har den enkelte som den højeste. Jeg har her valgt at se på de 30-34-årige²⁰, fordi folk i den alder typisk har fået en uddannelse på det tidspunkt, og tallene på den måde er mere transparente. Tabel 4a²¹ viser det gennemsnitlige uddannelsesniveau i Region Nordjylland for 30-34-årige i 2018 i sammenligning med gennemsnittet for hele landet. I forhold til Regeringens målsætning for de videregående uddannelser om at mindst 50% af de 30-årige skal have afsluttet en videregående uddannelse (Uddannelses- og Forskningsministeriet, 2018), er gennemsnittet for hele landet der næsten (49%), men der er stadig et godt stykke vej før Region Nordjylland når målsætningen med sine 22 % (korte, mellemlange og lange videregående uddannelser sammenlagt). Ser man på de enkelte uddannelsesniveauer har Region Nordjylland forholdsvis en forholdsvis høj andel af 30-34-årige med en erhvervsuddannelse, (39%), og er næsten på samme niveau som gennemsnittet for hele landet på de mellemlange videregående uddannelser. Til gengæld er der meget langt på de lange videregående uddannelser, hvor Region Nordjylland kun har 9%, mens gennemsnittet for hele landet er på 21%.

Af tallene på kommuneniveau (Tabel 4b), fremgår det, at Aalborg Kommune er på niveau med gennemsnittet for hele landet og endda ligger over, når det gælder lange videregående uddannelser. Hjørring og Brønderslev Kommuner er på gennemsnittet, når det kommer til de mellemlange videregående uddannelser, men hvad angår de lange, er de begge meget langt fra med 7% over det gennemsnitlige på 21%. Det kunne være fristende at sige, at UCN's tilstedeværelse havde en betydning for uddannelsesniveaue, men andelen i Thisted Kommune, hvor UCN også udbyder uddannelser, er ikke helt så høj som i Hjørring og Brønderslev. Så det er tvivlsomt, om det er forklaringen.

²⁰ Højeste uddannelsesniveau måles typisk blandt 15-69-årige. I Trap Danmark, hvor disse data blive brugt, blev vi enige om, at netop den aldersperiode ikke gav mening, og valgte derfor aldersperioden 30-34-årige. Der er de fleste færdige med en uddannelse, og vi får ikke dem med, som stadig er i skolesystemet og derfor ikke færdige med uddannelse.

²¹ Tabel 4b viser fordelingen på kommuneniveau.

Tabel 4a: Gennemsnitligt uddannelsesniveau 30-34-årige, Region Nordjylland og Hele landet, 2018.

Kilde: Danmarks Statistik, HFUDD10. Egne beregninger.

KONKLUSION

Hvad vil vi så egentlig med uddannelser? Jeg har igennem rapporten forsøgt, at beskrive hvordan centraliseringerne ser ud på de forskellige uddannelsesniveauer, og hvad betydningen af det er.

På grundskoleniveauet har der siden 2010 og indtil 2016-17 være tre bølger af skolelukninger som følge både af et generelt fald i elevtallet, og en økonomisk presset situation, som har afstedkommet oprettelse af en række frie grundskoler, selv om de ikke er oprettet i samme takt, som folkeskolerne er lukket. Alt i alt er der simpelthen blevet færre grundskoleinstitutioner. Ser man på andelen af elever i de frie grundskoler i Region Nordjylland er den steget med fem procentpoint på 10 år. I 2018 er 14% af eleverne i Region Nordjylland i de frie grundskoler. Til sammenligning var andelen på landsplan på 17%. Elevandelen i de frie grundskoler i Region Nordjylland ligger altså under landsgennemsnittet. For at få et retvisende billede af de frie grundskolernes betydning, er der grund til at undersøge på hvilken baggrund enkelte frie grundskole er oprettet. Det kan være, at ønsket om at have en lokal skole er meget stærk, og når kommunen lukker folkeskolen, er den eneste måde at få en lokal skole på netop ved oprettelse af en fri grundskole.

På ungdomsuddannelsesniveau er der mange tilbud om undervisning rundt omkring i Region Nordjylland. Undersøgelser viser, at den geografiske nærhed betyder noget for at få de unge i gang med en ungdomsuddannelse, og det ser ud til, at det på trods af mange fusioner, er det lykkes uddannelsesinstitutionerne at bibeholde det decentrale præg tæt på de unge. Mange samarbejder med andre institutioner (også udenfor Regionen) om at tilbyde forskellige uddannelsesmuligheder, og at samle forskellige tilbud på campusser for at lave et uddannelsesmiljø, der kan tiltrække de unge. Det generelle fald i elevmassen giver en større konkurrence institutionerne imellem om at være de mest attraktive. Et spørgsmål er, hvad indførslen af FGU'en kommer til at betyde fremadrettet for de decentrale tilbud i HF & VUC-regi.

De videregående uddannelser er mere centraliserede, selv om især professionshøjskolen UCN etablerer flere uddannelsesmuligheder udenfor de store byer, og også er med i det nye tiltag

Rapport

om udflytning af uddannelser. AAU har ganske vist uddannelser udenfor Aalborg, er de fortrinsvis i andre bycentre, som København og Esbjerg. Til gengæld gør AAU's problembaserede læringsmodel, at de studerende igennem deres studier samarbejder med virksomheder udenfor universitetet, og derigennem muligvis bliver mere forankret i regionen.

Ser man på UCN's og AAU's rekrutteringsgrundlag, ser det ud til, at de begge i høj grad rekrutterer fra Region Nordjylland. For UCN's vedkommende uddanner de også i høj grad til regionen. Et år efter dimissionen er 93 % af de lokale studerende stadig i regionen og det samme er 72 % af tilflytterne, og det billede rykker ikke meget der følgende år.

Lidt anderledes ser det ud for AAU, og det er i øvrigt også forskelligt fra Fakultet til Fakultet. Det kunne se ud til, at mere end halvdelen af de sundhedsvidenskabelige dimittender (og det inkluderer ikke læger, da det første hold læger først blev færdig i 2016) og de humanistiske dimittender fik deres første arbejde i Region Nordjylland. Dette gjaldt for lidt mere end en tredjedel af de teknisk-naturvidenskabelige og de samfundsvidenskabelige dimittender.

En sammenligning af uddannelsesniveaue i Region Nordjylland og hele landet, viser at Region Nordjylland ligger noget lavere. Andelen af 30-34-årige med en erhvervsuddannelse er ni procentpoint højere, og andelen med en lang videregående uddannelse er 12 procentpoint lavere, mens andelen med en mellemlang videregående uddannelse er næsten det samme. Med Regeringens målsætning er, at 50% af de 30-årige skal have afsluttet en videregående uddannelse. Lægges man tallene for de korte, de mellemlange og de lange videregående uddannelser sammen for Region Nordjylland bliver gennemsnittet på 22%, mens det på landsplan er tæt på målsætningen med 49%.

Når vi skal overveje, hvad vi vil med uddannelser, handler der om på den ene side at sikre uddannelsesmulighederne. Den del ser det ud til, at uddannelsesinstitutionerne i Region Nordjylland arbejder rigtig hårdt på at realisere, også de videregående uddannelsesinstitutioner, omend de krav Aalborg Universitet er underlagt, kan gøre det svære at komme ind på de lange videregående uddannelser, og eftersom AAU's optag fortrinsvis er lokalt, vil det især være unge fra regionen, der oplever det som vanskeligt at realisere ønsket om en lang videregående uddannelse.

På den anden side handler det også om, hvilke uddannelsesmuligheder, der sikres. Regeringen opfordrer unge til at vælge erhvervsuddannelser, fordi der er en mangel på faglært arbejdskraft, og tallene for dette års optag viser, at 28% af 9. og 10. klassers elever i Region Nordjylland har fulgt opfordringen, mens dette kun er tilfældet for meget få procent i kommunerne nord for København. Når vi samtidig kan se, at uddannelsesniveaue i Region Nordjylland er lavere end landsgennemsnittet, og der altså er en ulighed i Danmark, er spørgsmålet om netop det at flere unge i Nordjylland vælger en erhvervsuddannelse, samtidig med at det er blevet sværere at komme ind på en lang videregående uddannelse ikke netop er med til at cementere det niveau?

Spørgsmålet er om, arbejdsmarkedspolitik og arbejdsmarkedsløgik bør være en del af uddannelsespolitik og uddannelseslogik. Bør det ikke være uddannelsesinstitutionernes fremmeste opgave netop at have lov til at sørge for, at alle Danmarks unge bliver så dygtige de kan?

DATAGRUNDLAG

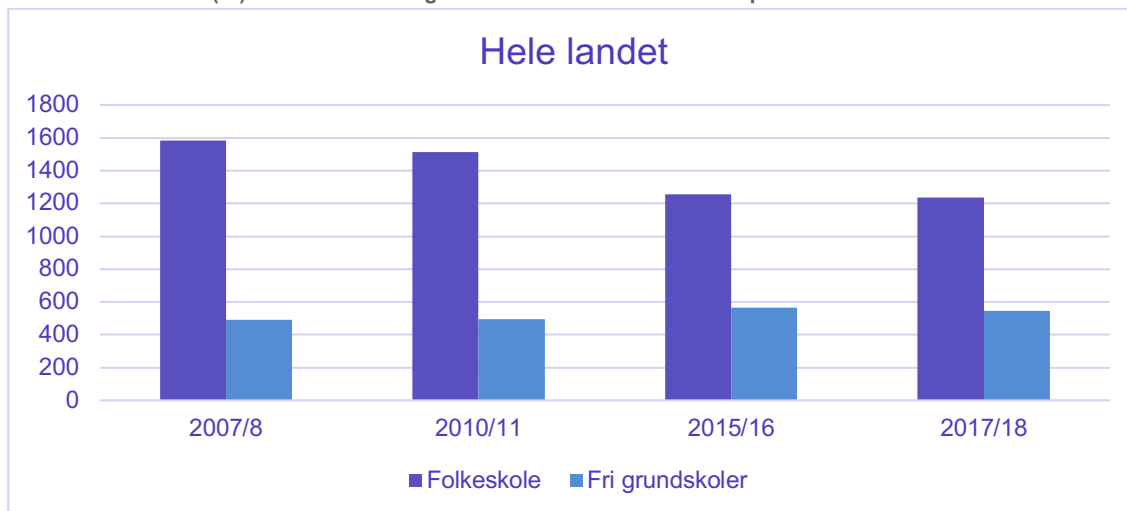
RAPPORTEN

Dataene i rapporten bygger på en del af de data, der bliver brugt i Trap Danmark-projektet (et projekt der har kørt fra 2015 og er færdigt i slutningen af 2021). Her laver jeg som fagekspert uddannelsesbeskrivelser af hele uddannelsessystemet og af uddannelsesniveaue for den enkelte kommune af alle 98 kommuner i Danmark. Indenfor opdraget valgte vi nogle nedslagspunkter i tid, for at kunne overskue det meget store tidsspænd fra 1970 til nu, og den store udvikling der er sket.

I denne rapport koncentrerer jeg mig fortrinsvis om udviklingen siden kommunalreformen i 2007. Det er her, man for alvor kan se bevægelsesmønstrene i fusioner, centraliseringer og deres betydning for valg af institution, hvad enten det drejer sig om grundskoler, ungdomsuddannelser eller videregående uddannelser. Alle skoletallene stammer fra Danmarks Institut for Pædagogik og Uddannelse og Danmarks Statistik, mens øvrige data stammer fra kommuner og institutioner. Alle data præsenteret i rapporten er egne udregninger på omtalte data.

ØVRIGE DATA

Tabel 1B: Antal (N) folkeskoler og friskoler i hele landet i perioden 2007 - 2018

Rapport

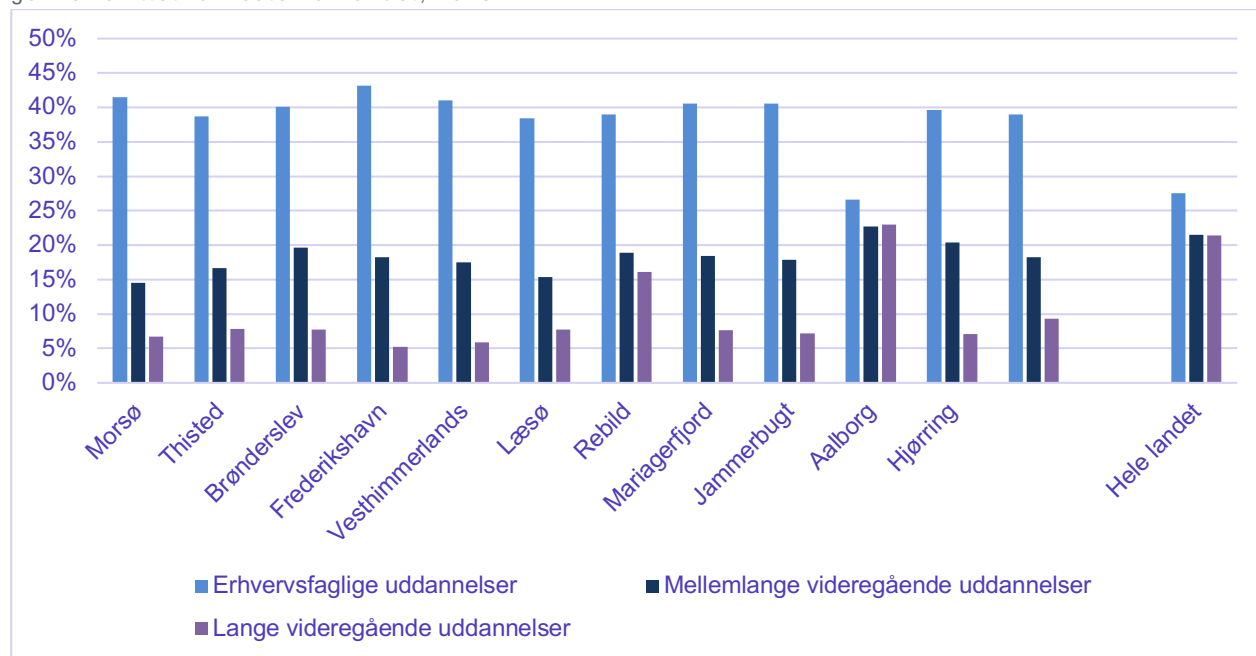
Tabel 2B: Antal (N) folkeskoler og frie grundskoler fordelt på kommuner i Region Nordjylland i perioden 2007 til 2018.

	2007/08		2010/11		2015/16		2017/18	
	Folkeskole	Frie grundskoler	Folkeskole	Frie grundskoler	Folkeskole	Frie grundskoler	Folkeskole	Frie grundskoler
Brønderslev	13	2	13	2	11	3	12	3
Frederikshavn	21	4	19	4	13	4	13	5
Hjørring	27	3	27	3	15	9	15	9
Jammerbugt	21	4	21	4	12	4	12	4
Læsø	1	0	1	0	1	0	1	0
Mariagerfjord	18	5	17	5	10	6	9	6
Morsø	7	8	7	7	4	6	4	7
Rebild	14	2	12	3	9	3	9	3
Thisted	22	8	22	8	17	10	15	11
Vesthimmerland	19	4	19	4	16	4	13	7
Aalborg	50	13	50	15	50	12	48	12
I alt	213	53	208	55	158	61	151	67

Tabel 3. Bevægelse (fald i rødt, stigning i blå) i elevtallet (N) fra 2007 til 2018

Brønderslev	181
Frederikshavn	1.344
Hjørring	1.647
Jammerbugt	426
Læsø	61
Mariagerfjord	542
Morsø	447
Rebild	80
Thisted	821
Vesthimmerland	701
Aalborg	539

Tabel 4b: Uddannelsesniveaueet for 30-34-årige i de nordjyske kommuner sammenlignet med gennemsnittet for resten af landet, 2018

Kilde: Danmarks Statistik, HFUDD10. Egne beregninger.

BIBLIOGRAFI

- Aalborg Universitet. (31. 7 2017). *20 uddannelset med adgangsbegrænsning på AAU*. Hentet fra <https://www.inside.aau.dk/nyheder/vis-alle-nyheder/20-uddannelser-med-adgangsbegrænsning-paa-aau.cid325533>
- Aalborg Universitet. (2018). *Flere ingeniører, færre humanister optaget på AAU*. Hentet fra www.aau.dk
- Aalborg Universitet. (2018). *Studerende på Aalborg Universitet*. Hentet fra <https://www.aau.dk/om-aau/aau-i-tal/studerende/>
- Appel, M. (2019). Færre unge søger ind på gymnasiet. *Nordjyske Stiftstidende*.
- Appel, M. (26. 2 2019). *Rektorer kæmper for at gymnasier skal overleve: Kanman trodse geografien og redde de små?*
- Appel, M. (2019). VUC- afdelinger i Brovst og Hirtshals lukker. *Nordjyske Stiftstidende*.
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. (12. 11 2018). *Centralisering af uddannelser skaber huller i Danmarkskortet*. Hentet fra <https://www.ae.dk/artikler/centralisering-af-uddannelser-skaber-huller-i-danmarkskortet>
- Bak, S. B. (2015). AAU lukke ruddannelse i Esbjerg. *Nordjyske Stiftstidende*.
- Bak, S. B. (2016). AAU afviser karakterkrav. *Nordjyske Stiftstidende*. Hentet fra Nordjyske Stiftstidende.
- Bazuin, B. S., & Wogensens, V. F. (2016). *Dimmittendundersøgelse 2014, 2015 og 2016. Universitetsrapport*. Hentet fra <http://www.e-pages.dk/aalborguniversitet/623/>
- Damvad. (2013). *Nye udfordringer for VUC? Fokus på Almen Voksen Uddannelse (AVU)*. Hentet fra https://vuc.dk/wp-content/uploads/PDF/VUC_Videnscenter/Udfordringer_for_VUC.pdf
- Damvad. (2018). *Professionshøjskolernes tiltrækning og fastholdelse af dimittender*. Hentet fra https://danskeprofessionshøjskoler.dk/wp-content/uploads/2019/01/Damvad-analyse_Tiltrækning-og-fastholdelse.pdf
- Danmarks Evalueringsinstitut. (2017). *Søgning, udbud og elevgrundlag på ungdomsuddannelserne. en kortlægning af udviklingen fra 2009 til 2017*. Hentet fra <https://www.eva.dk/sites/eva/files/2018-03/Søgning%20udbud%20og%20elevgrundlag%20på%20ungdomsuddannelserne210318.pdf>
- Dansk Friskoleforening. (2019). *Køreplan for ny friskole*. Hentet fra <https://www.friskoler.dk/ny-friskole/>
- Danske Regioner. (2017). *Fremtidens ungdomsuddannelser: Færre unge og øget konkurrence*. Hentet fra <https://www.regioner.dk/media/5478/ungdomsuddannelsesudspil-danske-regioner.pdf>
- DEA, T. (2018). *Erhvervsuddannelserne: status, styring og reformer*. DEA .
- de Coninck-Smith, N., Rasmussen, L. R., & Vyff, I. (2015). *Dansk Skolehistorie. Da skolen blev alles. Tiden efter 1970. Bind 5*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- DR. (18. 5 2012). *Friskole lukker efter kun et år*. Hentet fra <https://www.dr.dk/nyheder/regionale/nordjylland/friskole-lukker-efter-kun-et-aar>
- Drejer, I., Holm, J. R., & Nielsen, K. (2014). *Aalborg Universitets bidrag til udvikling i Region Nordjylland*. Hentet fra https://rn.dk/regional-udvikling/analyser-og-rapporter/-/media/Rn_dk/Regional-Udvikling/Regional-Udvikling-sektion/Analyser-og-rapporter/Indsatser-effekter-rammebetingelser/AAU_bidrag_til_udvikling_i_Nordjylland_analyserapport_2014.ashx
- Folketinget. (29. Maj 2018). *L200 Forslag til lov om institutioner for forberedende grunduddannelse*. Hentet fra <https://www.ft.dk/samling/20171/lovforslag/l200/index.htm>

- Gori, B. M. (2019). Fjertritslev Gymnasium blandt de allerbedste. *Nordjyske Stiftstidende*.
- Greve, B. (2016). *Velfærdssamfundet. En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hansen, E. J. (2011). *Uddannelsessystemerne i sociologisk perspektiv*. København: Hans Reitzels forlag.
- Hjørring Byråd. (26. Februar 2015). Referat - Åben dagsorden. *Hjørring Byråd 2014-2017, Borgmesterkontoret*.
- Juul, T. M., & Pless, M. (2015). *Unge uddannelsesvalg i tal - Midtvejsrapport i forsøgs- og udviklingsprojektet "Fremtidens valg og vejledning"*. CEFU Center for Ungdomsforskning.
- KORA. (2016). *Flere elever går i store skoler*. Hentet fra https://www.kora.dk/media/6327167/skolestoerrelser_pdf-til-web.pdf
- Kræmmergård, C. T. (2019). Jammerbugts unge har det svært. *Nordjyske Stiftstidende*.
- Mathiesen, K. (2019). Efter topmøde: Rektorer lover at kæmpe for Esbjerg som universitetsby. *Jyske Vestkysten*.
- Nordjyske. (21. 06 2015). *Boom i nye friskoler: Tre nye bare i Hjørring*. Hentet fra <https://nordjyske.dk/nyheder/boom-i-nye-friskoler-tre-nye-bare-i-hjoerring/6ab3a25b-1a0c-48c6-9bd1-6dd5dc36d3da>
- Nordjyske Stiftstidende. (24. 01 2019). *Flest læser til lærer i Hjørring*. Hentet fra www.nordjyske.dk
- Olsen, E. A., & Appel, M. (2019). Svære tider for VUC. *Nordjyske Stiftstidende*.
- Rasmussen, S. V., & Rasmussen, U. (2019). *Center for videregående uddannelse*. Hentet fra http://denstoredanske.dk/Erhverv,_karriere_og_ledelse/Paedagogik_og_uddannelse/Videregaaende_uddannelser/center_for_videregaaende_uddannelse
- Region Nordjylland. (2018). *Baggrundsrapport om kapacitetsfastsættelse*. Hentet fra <https://edocfiler.rn.dk/Udvalg%20for%20Regional%20Udvikling/2018-10-10%2009.30/Dagsorden/Referat/Internet/2018-10-12%2014.06.16/Attachments/3656544-5475727-1.pdf>
- Rickers, N. F., & Lessel, S. (26. 3 2019). *Tredje år i træk: Flere unge vælger en erhvervsuddannelse*. Hentet fra www.altinget.dk
- Skaaning, J. (04. 02 2016). *Aalborg holder fast i små skoler selv om det er dyrt*. Hentet fra <https://www.dr.dk/nyheder/indland/aalborg-holder-fast-i-smaa-skoler-selv-om-det-er-dyrt>
- Termansen, L. (2019). Ny hurtigbus til gymnasium i Fjertritslev. *Nordjyske Stiftstidende*, 7.
- Uddannelses- og Forskningsministeriet. (14. 12 2014). *Unge vælger uddannelse lokalt*. Hentet fra <https://ufm.dk/aktuelt/nyheder/2014/unge-vaelger-uddannelse-lokalt>
- Uddannelses- og Forskningsministeriet. (23. 09 2014). *Beskrivelse af dimensioneringsmodel*. Hentet fra <https://ufm.dk/uddannelse/videregaende-uddannelse/dimensionering/beskrivelse-af-dimensioneringsmodel.pdf>
- Uddannelses- og Forskningsministeriet. (9. 3 2018). *Nye målsætninger for de videregående uddannelser*. Hentet fra <https://ufm.dk/uddannelse/indsatsomrader/nye-malsaetninger-for-de-videregaende-uddannelser>
- Uddannelses- og Forskningsministeriet. (2018). *Optagne fordelt efter bopælskommune 2017*. Hentet fra <https://ufm.dk/uddannelse/statistik-og-analyser/sogning-og-optag-pa-videregaende-uddannelser/grundtal-om-sogning-og-optag/sogmonstre-efter-bopael-vist-pa-danmarkskort/kort-links/sogmonstre-efter-bopael-vist-pa-danmarkskort>
- Undervisningsministeriet. (1937). *Lov om Folkeskolen, 18. maj 1937*. Hentet fra <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/lov-om-folkeskolen-18-maj-1937/>
- Undervisningsministeriet. (2014). *Bekendtgørelse om proceduren ved nedlæggelsen af en folkeskole*. Hentet fra <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=163978>

- Undervisningsministeriet. (2017). *Folkeskoleloven*. Hentet fra <https://www.retsinformation.dk/Forms/r0710.aspx?id=196651#id940e34ca-2db5-4fce-be75-d2808742527f>
- Undervisningsministeriet. (2017). *Udspil til reform af forberedende tilbud til unge efter grundskolen*. Hentet fra <https://www.regeringen.dk/nyheder/udspil-paa-det-forberedende-omraade/>
- Undervisningsministeriet. (2018). *Folkeskolens formål*. Hentet fra <https://uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-maal-love-og-regler/om-folkeskolen-og-folkeskolens-formaal/folkeskolens-formaal>
- Undervisningsministeriet. (2018). *Grundlag for oprettelse af frie grundskoler*. Hentet fra <https://uvm.dk/frie-grundskoler/om-skoler-og-formaal/grundlag-og-oprettelse>
- Undervisningsministeriet. (2019). *Databanken*. Hentet fra <http://statweb.uni-c.dk/Databanken/uvmDataWeb/ShowReport.aspx?report=EGS-bestand-skoletype-institutionsbeliggenhed>
- Undervisningsministeriet. (2019). *Frie Grundskoler*. Hentet fra <https://www.uvm.dk/institutioner-og-drift/oekonomi-og-drift/frie-skoler/frie-grundskoler/tilskud-til-frie-grundskoler>
- Undervisningsministeriet. (2019). *Tilmelding til ungdomsuddannelse opdelt på elevernes bopælskommune*. Hentet fra Uddannelsesstatistik: <https://www.uddannelsesstatistik.dk/Pages/Reports/1793.aspx>
- Undervisningsministeriet. (5. Februar 2019). *Uddannelsesguiden*. Hentet fra <https://www.ug.dk/6til10klasse/tilforaeldre/introduktiontiluddannelserogugdk/ungdomsuddannelserne>
- VendelboPosten. (2019). Flere pladser på pædagogstudiet.
- Witt, L. W. (2019). *Se kortet: Sådan har centraliseringen ramt Danmark*. Hentet fra www.fyens.dk